

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Факультет міжнародної економіки

Кафедра міжнародної економіки і світових фінансів

ФІНАНСОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

**вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалаврів_____**

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

**Спеціальність 292 «Міжнародні
Економічні відносини»**

Дніпро
2017 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Дніпровським національним університетом імені
Олеся Гончара

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Пащенко О.В. — викладач кафедри міжнародної економіки і світових
фінансів ФМЕ

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни “Фінансові системи зарубіжних країн” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки _____ бакалавра _____ спеціальності _____
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

“Міжнародні економічні відносини”.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структура та функції фінансових систем зарубіжних країн.

Міждисциплінарні зв'язки: базується на вивченні нормативних дисциплін: «Міжнародна економіка», «Фінанси», «Макроекономіка».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретико-методологічні засади функціонування фінансової системи країни.
2. Фінансові системи розвинених країн.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Фінансові системи зарубіжних країн” є розширення та поглиблення теоретичних знань студентів з питань структури та основ функціонування фінансових систем зарубіжних країн.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Фінансові системи зарубіжних країн” є формування у студентів системи знань, пов'язаних з основами функціонування фінансових систем зарубіжних країн: розглянути сутність роль, яку виконують фінанси в умовах розвинутої ринкової економіки, вивчити сучасні західні теорії державних фінансів, при цьому основна увага приділяється практичному використанню цих теорій – підвищення ефективності податків, державного кредиту, державного бюджету, посилення їх впливу на економічні процеси, на темпи економічного зростання.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- фінансові відносини, що виникають на різних рівнях економічної системи між державою, юридичними та фізичними особами в зарубіжних країнах;
- структуру, основи функціонування фінансових систем зарубіжних країн; о
- сновні напрямки глобалізації світових фінансових потоків;
- теоретичні основи функціонування фінансів в зарубіжних країнах;
- принципи і конкретні форми організації фінансових відносин у різних сферах життєдіяльності суспільства.

вміти :

- теоретично обґрунтовувати фінансові процеси, що мають місце на світовому рівні, на рівні національної економіки;
- аналізувати основні напрямки глобалізації світових фінансових потоків;
- використовувати основні фінансові інструменти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади функціонування фінансової системи країни.

Тема 1. Сутність, роль і функції фінансів зарубіжних країн.

Функції фінансів. Функції держави. Фінансова політика. Використання фінансових інститутів, як інструмент державного регулювання.

Фінансова система зарубіжних країн, її ланки: державний бюджет, спеціальні урядові фонди, державний кредит, фінанси підприємств. Значення окремих ланок.

Посилення зв'язку фінансової системи з банківською системою. Фінансовий ринок. Ринок цінних паперів. Управління фінансами зарубіжних країн. Органи з управління фінансами. Функції фінансових органів. Фінансовий контроль, його завдання і сутність. Форми і методи фінансового контролю. Орган фінансового контролю в зарубіжних країнах. Фінансовий аудит в зарубіжних країнах.

Тема 2. Державний бюджет і податкові системи зарубіжних країн.

Сутність державного бюджету. Принципи побудови державного бюджету. Структура державного бюджету. Бюджетні системи зарубіжних країн. Ланки бюджетної системи в унітарних і федеративних державах. Проблеми бюджетного федералізму. Основні методи вирішення проблем міжбюджетних взаємовідносин. Бюджетний процес. Складання, розгляд, затвердження, виконання бюджету. Організація касового

виконання бюджету. Системи касового виконання бюджету в зарубіжних країнах.

Бюджетна політика зарубіжних країн на сучасному етапі. Бюджетний дефіцит, методи його регулювання в промислово розвинених країнах.

Сучасні теорії державного бюджету: дефіцитного фінансування, стабільності економічного зростання, «держави загального благоденства».

Тема 3. Місце податків у системі доходів зарубіжних країн.

Сутність податків. Функції податків. Принципи побудови податкової системи. Роль податкової системи в регулюванні економіки зарубіжних країн. Податковий механізм стимулювання розвитку підприємництва. Стимулюючий фінансовий вплив за допомогою податків.

Класифікація податків в зарубіжних країнах, їх особливості. Прямі податки. Непрямі податки. Державні податки. Місцеві податки. Податкові ставки. Податкові пільги. Сучасні податкові реформи в США, Канаді, Німеччині, Франції, Великобританії, Японії.

Прибутковий податок, промисловий, земельний, податок на дохід з капіталу, податок на майно, корпоративний податок, податок на додану вартість зарубіжних країн.

Роль і місце державних фіскальних монополій в сучасній податковій системі промислово розвинених країн. Вплив фінансової глобалізації на податкову політику в країнах-членах ЄС.

Митні збори. Класифікація митних зборів. Митні тарифи. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ), його митна політика. Світові податкові притулки - офшорні зони. Теорії оподаткування: теорія розподілу податкового тягаря (М. Фрідман), теорія пропорційного і прогресивного оподаткування (П. Леруа-Больє), теорія єдиного податку, теорії перекладання податків, теорія Лаффера.

Тема 4. Державний кредит зарубіжних країн

Сутність і зміст державного кредиту. Види кредитної діяльності зарубіжних країн. Форми державного кредиту. Державні позики. Гарантовані позики.

Поняття державного боргу. Склад і структура державного боргу. Фінансові та економічні кордони державного боргу. Зовнішній державний борг. Класифікація внутрішніх державних позик.

Облігаційні позики. Види облігацій. Ринок розміщення облігацій. Конверсія і консолідація позик.

Сучасні теорії державного кредиту: регулювання економіки, «нової філософії» державного боргу, демократизація державного кредиту, неокласична теорія.

Міжнародний державний кредит. Форми міжнародного кредиту. МВФ, структура управління. Капітал і позикові ресурси МВФ. Кредитна діяльність і спеціальні фонди. Роль МВФ в регулюванні міжнародних валютно-кредитних відносин. МБРР, його організаційна структура та кредитна діяльність.

Умови надання зовнішніх позик розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Криза міжнародної заборгованості.

Тема 5. Державні витрати зарубіжних країн

Сутність державних витрат в промислово розвинених країнах, їх обумовленість природою і функціями держави.

Склад витрат зарубіжних країн, їх розподіл на виробничі і невиробничі, централізовані і децентралізовані. Трансфертні платежі.

Витрати на військові цілі в країнах НАТО. Військовий бюджет Японії.

Витрати на економічні цілі. Фінансова підтримка малого і середнього бізнесу в США і Японії. Участь держави у фінансуванні діяльності державних підприємств у Франції. Субсидії для малого і середнього бізнесу в Німеччині, витрати на НДДКР.

Витрати на соціальні цілі, їх склад: витрати на освіту, охорону здоров'я, соціальне страхування і соціальне забезпечення. Медичне страхування в Японії, медична допомога в Фінляндії. Шведська модель охорони здоров'я. Державні американські програми охорони здоров'я. Фінансування шкільної освіти: досвід США. Сімейна політика та форми допомоги родині.

Витрати на утримання державного апарату: утримання органів управління. Сучасні теорії державних витрат.

Змістовий модуль 2. Фінансові системи розвинених країн.

Тема 6. Фінансова система США.

Загальна характеристика економічного розвитку і фінансового становища США на сучасному етапі. Ланки фінансової системи. Федеральний бюджет - основа фінансової системи США. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання федерального бюджету. Спеціальні урядові фонди. Організація фінансового контролю. Аудит в США.

Доходи федерального бюджету. Бюджетно-податкове регулювання. Склад і структура доходів федерального бюджету США. Сучасна податкова реформа. Подоходний податок з фізичних осіб. Відрахування на соціальне страхування. Податок на доходи корпорацій.

Федеральні акцизи. Митні збори. Податки з нерухомості та землі, податок на майна. Податкові системи штатів. Загальний податок з продажу, або універсальний акциз, прибутковий податок з населення податок на доходи корпорацій, податок на ділову активність, податки зі спадщин і нерухомості та землі, майновий податок.

Система місцевих податків. Класифікація місцевих податків. Власні податки. Прямі податки. Майнові, промислові, на землю, місцеві податки зі спадщини і дарувань. Непрямі податки.

Державний борг США, його склад і структура. Управління державним боргом США. Фінансовий ринок. Ринок цінних паперів. Ринок позичкового капіталу. Роль банків на фінансовому ринку.

Державні боргові зобов'язання. Цінні папери федерального уряду: ринкові і неринкові казначейські цінні папери (казначейські векселі, казначейські ноти, казначейські облігації і ощадні сертифікати). Облігації місцевих органів влади.

Фінанси штатів і місцевих органів влади США. Склад і структура доходів і витрат. Політика бюджетного федералізму. Бюджетний дефіцит США. Причини і методи його покриття.

Тема 7. Фінансова система Японії.

Загальна характеристика економічного розвитку і фінансового становища Японії на сучасному етапі. Ланки фінансової системи Японії. Державний бюджет, його склад і структура. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання державного бюджету. Організація державного фінансового контролю.

Доходи державного бюджету: склад, структура, динаміка. Податкова система Японії. Сучасна податкова реформа.

Класифікація податків. Значення прямого оподаткування. Прямі прибуткові податки з юридичних осіб (корпоративний податок) і фізичних осіб. Прямі податки на майно. Споживчі податки. Податок з продажу. Місцеві податки: підприємницький податок, корпоративний муніципальний податок, зрівняльний податок, префектурний, прибутковий податок, земельний податок. Декларація про доходи.

Витрати державного бюджету: склад, структура та динаміка. Бюджетна політика Японії та бюджетний дефіцит.

Державний кредит. Державний борг Японії, його склад і структура. Управління державним боргом. Ринок цінних паперів. Державний ринок облігацій. Класифікація державних облігацій: будівельні та облігації для фінансування бюджетного дефіциту. Муніципальні облігації. Роль банків на фінансовому ринку.

Спеціальні фонди центрального уряду. Система спеціальних рахунків.

Місцеві фінанси. Основні витрати місцевих бюджетів. Зростання державних субсидій місцевим органам влади. Дефіцитність місцевих бюджетів.

Тема 8. Фінансова система Німеччини.

Загальна характеристика економічного розвитку і фінансового становища ФРН на сучасному етапі. Ланки фінансової системи ФРН. Федеральний бюджет ФРН, його значення у фінансовій системі. Бюджетний процес. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання федерального бюджету. Касове виконання бюджету. Організація парламентського бюджетного контролю в Німеччині.

Доходи федерального бюджету. Податкова система Німеччини. Сучасна податкова реформа. Основні види податків. Податок на прибуток. Податкова декларація. Промисловий податок. Земельний податок. Корпоративний податок. Податок на доходи з капіталу. Податок на майно. Податок на додану вартість. Оподаткування в сільськогосподарському секторі. Податки на споживання. Пільги, спрямовані на стимулювання НТП. Горизонтальне і вертикальне вирівнювання доходів.

Характеристика витрат федерального бюджету. Економічні витрати. Витрати на соціальні цілі. Державний кредит Німеччини. Державний борг, склад і структура. Управління державним боргом. Ринок цінних паперів. Основні види державних облігацій: довгострокові і середньострокові казначейські векселі та казначейські ноти.

Спеціальні урядові фонди. Фінанси земель і громад. Склад і структура доходів і витрат. Заборгованість місцевих органів влади.

Тема 9. Фінансова система Франції.

Загальна характеристика економічного розвитку і фінансового становища Франції на сучасному етапі. Ланки фінансової системи Франції. Державний бюджет, його склад, структура та динаміка. Спеціальні урядові фонди. Спеціальні рахунки казначейства і приєднані бюджети. Соціальні фонди. Фонд економічного і соціального розвитку.

Бюджетний процес. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання центрального бюджету. Політика бюджетного федералізму. Організація фінансового контролю. Методика аудиту французького зразка.

Лекція «Доходи державного бюджету. Податкова система Франції. Сучасна податкова реформа. Класифікація податків. Податок на додану вартість. Пільги по ПДВ. Непрямі мита і акцизи. Прибутковий податок з фізичних осіб. Податок на прибуток підприємств. Сплата податку збитковими підприємствами. Декларація про доходи. Прискорена амортизація. Податки на власність.

Регіональні питання податкової системи. Система місцевих податків Франції. Земельний податок на забудовані ділянки. Земельний податок на незабудовані ділянки. Податок на житло. Професійний податок. Інші податки та збори.

Витрати державного бюджету, їх характеристика та пріоритети. Державний кредит. Державний борг. Управління державним боргом. Ринок цінних паперів. Ринок облігацій. Основні види казначейських облігацій. Місцеві фінанси. Місцеві бюджети. Склад і структура їх доходів і витрат. Позики місцевих органів влади, зростання їх заборгованості.

Тема 10. Фінансова система Великої Британії.

Загальна характеристика економічного розвитку і фінансового становища Великобританії на сучасному етапі. Фінансова система, її ланки. Склад і структура державного бюджету. Спеціальні урядові фонди.

Бюджетний процес. Порядок складання, розгляду, затвердження та виконання державного бюджету. Касове виконання бюджету. Організація державного фінансового контролю.

Доходи державного бюджету: склад, структура, динаміка. Казначейство Великобританії, Управління внутрішніх доходів і управління мит і акцизів.

Податкова система Великобританії. Основні напрями податкової реформи. Класифікація податків. Структура податків. Прямі податки. Податок на прибуток. Його особливості. Податкові декларації Великобританії. Податок на прибуток корпорацій. Податок на капітал. Податок на спадщину. Непрямі податки. Податок на додану вартість. Акцизи. Митні збори.

Гербовий збір. Податки на ділову активність. Місцеві податки. Податок на майно.

Витрати державного бюджету, структура та пріоритети. Бюджетна політика і бюджетний дефіцит.

Державний кредит. Державний борг, його структура. Управління державним боргом.

Ринок цінних паперів. Державні боргові зобов'язання. Прибутковість облігацій. Порядок виплати відсотків. Форми випуску. Види державних облігацій (конвертовані, індексовані, казначейські векселі, казначейські ноти). Механізм емісії. Роль банків на фінансовому ринку.

Фінанси місцевих органів влади, їх структура, склад доходів і витрат. Поточні та капітальні видатки місцевих самоврядувань. Значення субсидій центрального уряду. Зростання заборгованості місцевих органів.

3. Рекомендована література

1. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізима Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с.
2. Карлін, М. І. Фінанси країн Європейського Союзу: навч. посіб.: [для студ. ВНЗ] / М. І. Карлін; М-во освіти і науки України. – К.: Знання, 2011. – 640 с. – С. 215.
3. *Фінансові системи зарубіжних країн* [Текст] : навч. посіб. / Л.О. Миргородська. - К. : Центр навч. л-ри. К. : Знання, 2012. - 688 с.
4. [Нестеренко А.](#) Міжнародні фінанси та фінансова система держави: співвідношення та взаємозв'язок / А. Нестеренко // Юридичний вісник. – 2013. – № 3. – С. 175.
5. Бажанов С. Международные финансы / С. Бажанов, О. В. Буторина, Л. Н. Федякина. – Изд. "Международные отношения", 2012. – 592 с.
6. Козюк В. В. [Макрофіскальні фактори глобальної нестабільності](#) / В.В. Козюк. // Фінанси України. – 2014. – № 3. - С. 8.
7. Д'якова І. І. Міжнародні фінанси / І. І. Д'якова, Ф.О. Журава, М. І. Макаренко. – К. : КНЕУ, 2013. – 548 с.
8. Коваленко М. А. Міжнародні фінанси. Практикум [Текст] : навч. посіб. / М. А. Коваленко, Д. В. Малащук ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2012. - 135 с
9. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси: кредитно-модульний курс. Навчальний посібник. / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ, 2011. – 288 с.
10. Козак Ю. Г. Міжнародні фінанси / Ю.Г. Козак. – К.: ЦУЛ, 2013. – 388 с.
11. Лазаренко Р. П. [Антикризова політика Німецького федерального банку](#) / Р. П. Лазаренко. // Фінанси України. – 2014. – № 12. - С. 96.

12. Китай: дорога на фондовый рынок // Инвестиционная компания «Еврофинансы». – 2012. – 02.06 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eufn.ru/download/ analytics/main/china2.pdf>
13. Горин, В. П. Зарубіжний досвід регулювання доходів державного бюджету в умовах економічної нестабільності / В. П. Горин // Світ фінансів. – 2011. – Вип. 4 (29). – С. 186- 199.
14. Литвин М.В. Вплив глобальної фінансової кризи на функціонування банківської системи України / М.В. Литвин // Науково-технічна інформація : наук.-практ. інформац. журн. – К. : УкрІНТЕІ, 2010. – № 2 (44). – С. 25–29.
15. Литвин М.В. Державне антикризове регулювання банківського сектору: досвід ЄС та України / Н.В. Стукало, М.В. Литвин // Вісник НБУ. – К., 2010. – № 7 (173). – С. 20–25.
16. Литвин М.В. Економіко-правові основи євроінтеграційних процесів у сфері банківської діяльності / М.В. Литвин // Світ Фінансів. – Тернопіль, 2010. – № 4. – С. 212–218.
17. International Monetary Fund [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.imf.org/>.
18. The World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : //<http://www.worldbank.org>.
19. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
20. Офіційний сайт Глобального Інституту МакКенсі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mckinsey.com/>.
21. Federal Reserve All Statistical Releases [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.federalreserve.gov/>.
22. European Central Bank Statistics [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ecb.int/stats/html/index.en.html>.